

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Narednina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3113

Naše šolstvo in narodni poslanci

Na vsakoletni proračunski razpravi v parlamentu se iznašajo najvažnejše in največje potrebe države in naroda. Na tej razpravi iznašajo poslanci najbolj pereča vprašanja, a obenem pokažejo svoje gledanje na posamezne potrebe ljudstva, pokažejo pa tudi svoje zanimanje ali nezanimanje za posamezne probleme, ki prihajajo v razpravo.

Narodna skupščina je letos že dokončala proračunsko razpravo in so seje odgodene za nedoločen čas. Toda po letošnji proračunski razpravi v narodni skupščini smo za eno izkušnjo bogatejši. Učiteljsko je lahko spoznalo kako »zelo« se zanimajo zastopniki naroda za razvoj in dvig narodne prosvete.

Med osnovna načela vsake moderne države spada brez dvoma tudi prizadevanje, dvigniti do maksimalne stopnje narodno šolstvo, da se s tem dviga narodova kulturna raven. Tako prizadevanje pa ni prišlo do izraza v naši narodni skupščini, in tudi naše dnevno časopisje ni v zadostni meri podčrtavalo dejstva, da je osnovno šolstvo v naši državi v nekaterih banovinah komaj v začetnem stadiju svojega razvoja, in da nam še silno mnogo manjka do povprečne višine našega šolstva, ker o njegovi popolnosti sedaj niti sanjati ne moremo.

V Jugoslaviji je naraslo število učencev in učenk v ljudskih šolah od 650.000 v prvem letu našega svobodnega življenja na 1.431.000 v letu 1937./38. Brez dvoma je to lep napredek, ampak stvar izgleda povsem drugačna, če povzamemo iz pregleda prosvetnega ministra g. Magaraševića sledeče ugotovitve: V dunavski banovini znaša število ljudskošolskih učencev 12% vsega prebivalstva, v savski okrog 10%, a v dravski banovini pa 15%. V ostalih banovinah se giblje med 9 in 10% prebivalstva, v vrbaski banovini se povzpne komaj nekoliko nad 6%. — Ako bi hoteli v prosvetnem oziru izenačiti vse banovine z drav. banovino, bi bilo treba še 22.000 novih ljudskošolskih oddelkov in seveda prav toliko novih učnih moči. Ta dejstva in še to, da je v vrbaski banovini še danes 65% prebivalstva nepismenega, dočim jih ima dravska banovina komaj 4%, so dala g. prosvetnemu ministru povod za izjavo, da imamo v prosvetnem oziru dve Jugoslaviji! Jugoslavijo pismenih in Jugoslavijo nepismenih.

Te žalostne ugotovitve je iznesel pred parlamentom prosvetni minister g. Magarašević. Toda ugotovitvi moramo, da niso vzbudile pri ogromni večini poslancev niti zanimanja, še manj pa so povzročile kak odmev. Učiteljsko je bilo trdno prepričano, da bo več poslancev skušalo z resnimi in premišljenimi predlogi najti ali vsaj nakazati pota, kako čimprej odpraviti to zlo z našega narodnega organizma, prepričano je bilo, da bodo vsi poslanci z zanimanjem sledili debati o prosvetnem proračunu. Učiteljsko se namrečno dobro zaveda, da je od prosvetljenosti naroda odvisen ves njegov nadaljnji razvoj, kajti le na trdnem temelju popolnega narod. šolstva je mogoče graditi splošni kulturni in gospodarski razvoj naroda. Večina naših

narodnih poslancev pa ni pokazala za to najvažnejšo panogo narodovega razvoja onega zanimanja, kot bi ga prav zaradi velike važnosti narodne prosvete od njih pričakovali. V času prosvetne debate je bilo v narodni skupščini prisotnih komaj po dvajset, do največ petdeset poslancev. Dogajalo se je celo, da niti oni, ki so se prijavili k besedi, 36 po številu, niso bili vedno vsi prisotni. Ali se naj potem čudimo, da napiše »Narodna prosveta«, ko kritizira ta postopek, sledeče: »Ko kaže parlament nezainteresiranost do tako važnega vprašanja, kot je narodna prosveta, tedaj nima pravice pritoževati se proti eventualnemu negativnemu stališču javnosti glede njegovega pomena. Če je sploh kdo pozvan štiti prestrži parlamenta, je to pred vsem dolžnost parlamentarcev samih. Če je sploh o kakem vprašanju dovoljena gotova ambicioznost v tekmovanju zanimanja, tedaj je brez suma dovoljeno o vprašanju narodne prosvete.«

Vprašamo se, ali pomenja prisotnost 20 do 50 poslancev v skupščini zanimanje in tekmovanje za najvažnejši narodni problem, za problem pravilnega razvoja našega šolstva? Pri tem vprašanju pa pridemo na žalost do zaključka, da se oni, ki so v prvi vrsti poklicani, odnosno izvoljeni, da bi se brigali za taka vprašanja, nečejo poglobiti v bistvo problema narodnega in državnega življenja, ali pa morda nimajo smisla zanj, kar pa je za narodne zastopnike še žalostnejše, in zato moramo ugotoviti, da so se ob tej priliki mnogi poslanci diskvalificirali.

Številke, ki jih je navajal g. prosvetni minister, nam povsem jasno pokažejo tudi sledeče: Če bi bilo v vsakem oddelku po 50 šolskih otrok, tedaj je za letošnje šolsko leto pri sedanjem številu šol tisoč osem sto osemdeset učnih moči premalo. V proračunu je predvidenih samo 500 novih učiteljskih mest. Koliko bo to zaleglo, nam pokaže že dejstvo, da manjka samo v dravski banovini 251 oddelkovnih moči — in 22.000 učnih oseb je potrebnih, če bi hoteli postaviti ljudsko šolstvo v Jugoslaviji na isto stopnjo, kot jo je doseglo v Sloveniji.

Te ugotovitve bi morale zanimati predvsem naše narodne poslance, ker oni so zastopniki naroda in bi morali biti resnični tolmači narodnih potreb pred parlamentom. — To pa jih gotovo ne zanima, da razvoj našega šolstva in narodne prosvete zaostaja za drugimi panogami državnega in narodnega življenja, kar je ugotovil sam g. prosvetni minister. Resnica je, da razvoj našega šolstva nazaduje od leta do leta. Še v lanskem proračunu je bilo predvidenih 800 novih učiteljskih mest, a letos jih je samo še 500. In če se ne bodo brigali za dvig našega šolstva oni, ki je to njihova dolžnost, tedaj bomo nazadovali, namesto, da bi napredovali, in odstotek nepismenih bo od leta do leta večji, namesto manjši. Če se bo to zgodilo, bomo nekoč lahko s »ponosom« pokazali na to, da je bilo pri razpravi o prosvetnem proračunu prisotnih v Jugoslaviji l. 1938. vsega le 20 do 50 poslancev.

nih in doslednih značajev, več pa na nositelje bodočih propagatorjev določenih misli in ciljev. Pri nas, hvala bogu, šola še ni tako prilagoden političnim in drugim tendenčnim namenom, kakor drugod, toda ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da posegajo v našo šolsko vzgojo tudi razne tendenčne lovke.

Če bo vztrajalo naše šolstvo na teh poteh, potem seveda ne bo nikdar obnovilo in utrdilo zaupanja v zasebnem in javnem življenju. Samo razumska izobrazba je nezadostna; tendenčna vzgoja pa demoralizuje do stržena, o tem nas prepričujejo vsakodnevni pojavi. Naše šole morajo pojačati svojo vzgojno nalogo, obenem pa se morajo otresti vsake vzgojne tendence na levo ali desno. Samo trdni in plemeniti značaji ustvarijo temelj, na katerem bo obnovljeno izgubljeno zaupanje. Nauk o državljskih dolžnostih in pravicah je seveda v prvi vrsti poklican, da napravi trden temelj zaupanju novega pokolenja.

-OV-

VSEBINA:

Na plan.

Naše šolstvo in narodni poslanci.

Pismo mlademu tovarišu.

Učiteljski planinski dom na Pohorju.

Pedagoški zbornik S. Š. M.

UČITELJSKI POKRET: Naša vas in učiteljevo delo v šoli.

LISTEK: Moja »delovna« šola.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljsstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljsvo. — Novosti na knjižnem trgu.

Pismo mlademu tovarišu!

Dragi tovariš! Tvoje zadnje pismo me je vznemirilo. Saj si duševno čisto razkrojen. Vsak dan pričakuješ nadzornika — pa se bojiš, kako bo Tvoje delo ocenil in upošteval. Trudiš se z najboljšo voljo in po vesti, da bodo učenci na dan, ko pride — čim več znali in da boš iz njih čim več iztisnil.

Pomiri se, pomiri! Prvič so to porodniške težave vsakega vestnega novince, drugič je pa smoter Tvojega dela zgrešen. Ni namen Tvojega delovanja doseči, da bodo učenci ta dan čim več znali, ampak splošen, da bodo vedno znali in znanje v konkretnih življenjskih primerih pravilno uporabljali — v vzgojnem oziru pa tak, kakršnega Ti predpisujeta država in Tvoja vest.

Istočasno pa ve vsak nadzornik, da ne vrši samo vlogo iskalca velikih in malih, odpustljivih in neopustljivih grehov — v kolikor so zagrešeni po šolskih in splošno moralnih predpisih — ampak tudi vlogo vzgojitelja napram svojemu učiteljsstvu. Ta naloga je važnejša nego iskanje pajčevin po šolskih podstrešjih. Te naloge se tudi pameten nadzornik zaveda, zato skuša napraviti iz podrejenega mu učiteljsva — samozavestnega učitelja, ki se ne sramuje, da je učitelj, ampak je ponosen na to, ki se v polni meri zaveda ne samo predpisanih, ampak splošnih učiteljskih dolžnosti. Ako to doseže, je najvažnejša naloga izvršena, ker ve, da bo učiteljski vesten in vzgleden v svojem življenju, vesten in vzgleden tudi v šoli. V takem nadzorniku gleda učiteljsvo potem res svojega duhovnega voditelja — in pedagoškega svetovaleca. Vsak nadzorjuči mora imeti tri vrline — globoko naobrazbo zavito v srčno kulturo, biti mora vesten in neoporečen napram samemu sebi in končno mora imeti za seboj bogato skušnjo dela na šolah raznih vrst.

S takimi lastnostmi in s takim postopkom si pridobi ono neobhodno avtoriteto, ki je nujno potrebna pri izvrševanju oblasti reprezentirajoči osebi pri izvrševanju uradnega posla.

Nadzornik s tako avtoriteto ne bo zahteval, da se mu prinese uradne knjige v hotel ali v vaško gostilno — ker ve, da morajo biti uradne knjige v uradnih prostorih, ne bo delal vprašanja iz tega, če ima učna oseba radi bolnega grla spise mesto petja — ker ve, da je to nekaj čisto človeškega in da hipne spremembe urnika spadajo v delokrog šol. upravitelja. Tudi ne bo zahteval, da se mora baš po njegovem načinu poučevati, ker ve, da ima vsak starejši učitelj svoj lasten način poučevanja in bi mu tozadevni predpisi jemali samo svobodo podavanja in svobodo izražanja. Niti tega ne bo zahteval, da morajo učenci v 3. ali 4. šol. letu znati vso slovensko literaturo, niti da mora vsak razred v vsakem predmetu pisati po 30 ali več nalog na leto.

Res pa je, da bo malomarne grajal, neokretne poučil, pridne in vestne pa pohvalil. Res pa je tudi, da imamo pri nas vse preveč pikarjev in vejicarjev — ljudi pa, pri katerih bi učiteljsvo našlo zaslobo in nasvet v vseh prilikah — je pa jako malo.

Končno pa moraš tudi vedeti, da so tudi nadzorniki ljudje z večjo ali manjšo porcijo dobrih in slabih lastnosti. V poznejšem Tvojem življenju jih bo srečal še mnogo takih, ki so na svojih mestih radi sposobnosti —

Ločil boš kmalu ene od drugih in jih boš po svoje cenil in spoštoval.

Zapomni si pa tudi to, da si pod vednim nadzorstvom. V razredu imaš toliko nadzornikov, kolikor parov oči se upira v Te — Izven šole pa toliko, kolikor je prebivalstva v šolski občini.

Najresnejši in najpomembnejši nadzornik pa Ti bodei Tvoja moralna zavest, da si svojo službo izvršil tako, da si ne moreš ničesar očitati. Ta nadzornik naj Ti bo merilo za Tvoje delo! Skušaj ugoditi temu, pa si ugodil tudi uradnemu nadzorniku.

Tovariški pozdrav.

K.

Vzgoja naj obnovi zaupanje

Eden izmed najvažnejših pojavov današnjih dni je pomanjkanje zaupanja. Ni zaupanja v zasebnem življenju, ne najdemo ga v javnosti. Kot pravljica iz davnih dni se sliši, če kdo pripoveduje, da je dana beseda več veljala kakor današnja pismena pogodba, ki jo je napravil po vseh pravilih odvetnik ali kak drug pravnik in ki so jo potrdile s svojimi podpismi vsaj tri prič. Sosed je posodil sosedu brez prič denar, nihče ni o tem kaj vedel, pa je bil vendar trdno uverjen, da bo sosed denar v dogovorjenem času vrnil. In danes? Dolžna pisma, vknjižba v zemljiško knjigo, menica in ne vem kaj še vse ne daje upniku trdne vere, da bo dobil svoj denar.

Države sklepajo pogodbe in jih razglašajo z velikim pompom in čim bolj slavnostno. Toda dogodki zadnjih let so poučili preprosti svet več kot temeljito, da so tudi take, slovesno sklenjene in potrjene pogodbe, ki so na videz trdne kakor skala, le maskiran kup sviža, ki ga prvi veter raztrese in zravna z zemljo, kako se brez vsake kazni proglasi pogodba za krpo papirja, če je tej ali oni državi križala njene načrte.

Te okoliščine so seveda z lahkoto zrahljale zaupanje tudi v najširših plasteh naroda ne samo v medsebojnih odnosih do naroda v drugih državah, temveč tudi vzbudile nezupanje v vsa slavnostna razglašanja te ali one vlade, narodnih skupščin, političnih strank in javnega tiska. Tisočere prevare, ki jih doživljajo občani v najrazličnejših strokah, so strup, ki je uničil zaupanje že pri samem temelju.

Naloga bodočih generacij bo, da obnove zgubljeno zaupanje. Da bi bilo mogoče preroditi današnjo generacijo, je toliko kot nemogoče. Za doseg tega vzvišenega cilja bi

bilo potrebno, da v temelju spremenimo nazore in kar je glavno, tudi dejanja odločujočih in vodečih činiteljev javnega življenja. Ta pravkar izrečena potreba pa ima silno malo nad za uresničenje. Najti novega odrešenika iz moralnega brezna, v katero je pahnila svetovna vojna in povojna doba današnje človeštvo, to se ni posrečilo še nikomur in je jako dvomljivo, če se v doglednem času posreči.

In tako nam ne preostaja drugega kot ono drobno, tiho in sistematično delo od spodaj navzgor. Doraščajočo mladino je treba vzgojiti tako, da bo zopet zavladalo zaupanje med ljudmi, da bo dana beseda zopet vogelni kamen, na katerega bomo mogli zidati hišo zaupanja, da bo obljuba in dogovor nekaj, česar ni mogoče samovoljno rušiti, to so naloge šole in vseh vrst učiteljev. Gotovo je to težka naloga toda nujna, če nečemo, da bo človek vtonil v rastočem splošnem nezaupanju do vsega in do vseh.

Današnja šola daje prednost učenju pred vzgojo. Tako zahtevajo celo šolski predpisi, ki pokličejo učitelja k zagovoru, če ni v razredu in predmetu dosegel gotovega odstotka v učnih uspehih. Kako je z vzgojo, tega ne vpraša nihče. Tudi šolske knjige kažejo preobilico spisov, ki usmerjajo dijake v učenje, vzgoja se ne upošteva. Tudi v splošni svetovni pedagoški literaturi sledimo isti pojav, ki stremi po učenju, vzgojo komaj omenja. Prav tako je v domačem pedagoškem slovtvu.

Vzgojno delovanje šole se je po zamisli in praksi spremenilo. Kaže se vpliv novih nazorov na javno in zasebno življenje, deluje pa tudi vpliv idej in zanimanj političnih strank in smeri. Manj mislimo na vzgojo trd-

Učiteljski planinski dom na Pohorju

Organizirana volja in moč prejšnjih slovenskih učiteljskih generacij je svojim stanovskim naslednikom postavila različne in mnogoštevilne gospodarske ustanove in učiteljske domove. Ti vidni in trajni uspehi in spomeniki učiteljske sloge ter požrtvovalnosti nam, poleg svoje moralne opore, danes nudijo tudi materialne koristi. Jačajo nam moč in vrednost naše skupnosti in odpornosti. Z njimi smo dobili vse, kar nam je nujno potrebno za nadaljnji, uspešni razvoj.

Pet učiteljskih domov imamo! Vsak je namenjen svojemu smotru. Ljubljanski in mariborski sta bila kupljena predvsem za študirajoče učiteljske otroke. Dom v Rogaški Slatini in bodoči dom v Omišlju (otok Krk) sta namenjena odpočitku in okrepljenju učiteljsva. Dom učiteljic bo namenjen ostarelim tovarišicam in bo nudil prenočišče učiteljicam, ki se bodo mudile v Ljubljani.

Ni pa to vse, kar potrebujemo! Učiteljskučarji in planinci čutimo danes predvsem potrebo po lastnem planinskem zatočišču. To čutijo tudi vsi oni tovariši, ki iz katerega koli razloga ne marajo za živahno in prilično drugo letovanje na morju ali v Rogaški Slatini; vsi oni, ki si žele odpočitka živcev in miru v svežem planinskem zraku, sredi primitivnejše, a zato tem bolj toplo domače, okolice.

Tako je nastala zamisel lastnega planinskega doma, in sicer na Pohorju. Tam stoji že domovi SPD. Pridružila sta se jim že dom mariborskih občinskih nameščencev in dom grafikov. Celo hitlerjevci so imeli že svoj luksuzni planinski dom. V akciji je zidava doma poštnih nameščencev, nadalje dom Sokolov in dom gozdovnikov. Vsi streme za lastno streho v planinah. Tudi mi učitelji ne

smemo biti zadnji in še naprej le gostači pod tujo planinsko streho!

Nam je lastni planinski dom potreben. Pozimi, posebno ob božičnih počitnicah, se bomo v njem zbirali smučarji. Spomladi bo izhodišče naših šolskih izletov.

V počitnicah bo naš planinski dom predvsem nudil priliko za pedagoške tečaje, predavanja in diskusije. Tu se bodo lahko tudi učiteljskičniki v svojih tečajih seznanjali s stremljenji organiziranega učiteljsva ter imeli priliko za osebno spoznavanje in zblizevanje s starejšimi tovariši. Poleg nas, ljudskošolskih učiteljev, bodo na tem domu zainteresirani tudi strokovni učitelji in profesorji. Tu se bomo lahko, v gorskem miru in svežem zraku, vsi zblizali in posvečali razjasnitvi raznih šolskih in drugih vprašanj, ki se tičejo nas vseh. Dom bo služil tudi za okrevališče učiteljskih rekonvalescentov.

Zanimanje za tak planinski učiteljski dom je izredno veliko. Zato je nujno, da upravni odbor mariborskega mestnega učiteljskega društva, skupno z drugimi interesi, predvsem pa s sodelovanjem pohorskega domačina in med mlajšimi učiteljsvom zelo priljubljenega, upok. strokov. učitelja tov. Ivana Robnika, izdelata in čimprej predloži obširnejši predlog vsem zainteresiranim učiteljskim društvom z načelno izjavo. P. Š.

Opomba uredništva: Predsedniški zbor se je že na svoji seji v Celju izrekel za to, da se prične akcija za zidanje planinskega doma. Kriče še ni bil določen in tudi ne način zbiranja sredstev. Naj velja gornji poziv P. Š. kot predlog sekcijski skupščini, ki bo morala sklepati o tem predlogu.

Pedagoški zbornik SŠM

Vzgoja mladine zagotavlja in določuje bodočnost naroda.

Fr. Drtina.

Nedavno je v naše duše montirani seismograf zaznamoval silen potres. Nič čudnega, saj je ognjišče, ki mu je bilo izvor, ležalo kar tik v naši bližini. Potresomerni kazalec je tako skočil iz normalne lege, da nam je onemel jezik, ko smo zjutraj gledali registrirno ploščo. Sami smo bili najbolj podobni temu popolnoma zbeganemu kazalcu. In jedva smo še izjcljali vprašanje: kaj pa bo zdaj?

Tiste dni me je bilo zopet sram — pred malimi. Brez prestanka so mi silile v uho evangelijske besede: če ne boste kakor otroci... Da, otroci in mladi rod s svojim skavtskim geslom »bodite pripravljeni!« Mar ne zveni iz tega gesla poziv? »Prid' se mojster les učiti!« Nam odrastlim »mojstrom«, ki hočemo voditi mladino in nas je življenje pravkar vnovič naučilo docela — nepripravljene! Kakor da se je zgodilo kaj drugega, nego kar se je po železni logiki zdrave pameti moralo zgoditi! Ali naj nam res že sapo jemlje, če je Sava udrla čez bregove, ki niso bili uravnani kakor bi bilo treba?

Kaj da bo v prihodnje? — Vse zavisi edinole od tega, do kolike mere bodo takratni ljudje pripravljani za življenje, ki po svojem bistvu zahteva nenehno pripravljenost. Se pravi, nosilec bodočnosti bo sedanja mladina, tisti torej, ki prej ali slej stopijo na mesto sedanje generacije. A današnja mladina bo tako, nič drugače, oblikovala obraz svoje dobe, kakor jo mi za njo — pripravljamo. Kajti kilavost ne more nikoli drugega roditi nego kilavost.

In tako hodi vprašanje, kaj bo jutri ali pojutrišnjem, vsaj za vzgojevalca mladega rodu na več ko pol poti v par z vprašanjem: kako postanem — pravi vzgojevalec?

»Vzgojnik ne postaneš ob študiju pedagogike, čeprav morda rabiš najboljšo knjigo; a še manj iz predavanj o psihologiji otroka in o vzgojeslovju. Tudi samo to ne napravi iz tebe vzgojnika, da izvršuješ pedagoško prakso. Saj sem jih mnogo videl, ki so bili dolga leta povezani z njo in vendar niso postali vzgojniki. Vzgojnik namreč postaneš, če samega sebe vzgajaš ter se ti na sebi samem razodene, kaj je smisel oplemeničevanja, dovršene človečnosti.«

Tako je poklican arbiter kratko in jedrnat, pa hkrati razumljivo da ne bi mogel razumljiveje, razgrnil notranjo dinamiko pojmov: vzgajati, vzgojnik, vzgoja. Eduard Spranger mi je v mislih, mož torej, ki mu

pač pritiče svetopisemsko priznanje, da je bil »vreden odpreti knjige« pedagoških vprašanj in jih odpirati drugim. Svoj Credo pa je postavil na čelo temeljitega branja vredni razpravi »Erziehung der Frau zur Erzieherin«.

Po priliki v ta pravec usmerja svoje prizadevanje Pedagoški zbornik SŠM. Saj ga največ vodi misel, da je glavni obiskovalec šolske vzgoje in izobrazbe — učitelji in učiteljica. Kajpa le tisti in tista, ki se živo zaveda svoje velike odgovornosti pred lastno vestjo pa pred upravičenimi zahtevki sočloveka in jima je do zadnjih korenin jasno, da za pravo učiteljevanje ni dovolj, če kaj znaš, temveč da boš uspehe dosegal le tedaj, če tudi kaj — si. Reči hočem, če si po naravi tak človek ali pa prekovan v takega človeka, da lahko v slehernem pedagoškem položaju samostojno razsodiš, kaj je umestno in kaj ne ter si tudi voljan in sposoben uresničiti, kar spoznaš za prav.

Da si osvojiš tako mišljenje ali pa se v njem utrdiš, do tega ti bo izdatno pomagal i letošnji Pedagoški zbornik, če ne bo na polici ležal — nerazrezan. Tvegam trditev, da ga ni učitelja in učiteljice, ki jima ne bi prišel pobude za razmišljanje in živo delo. Saj ga bo več ko dve sto strani ter so se na urednikovo prošnjo odzvali sodelavci takih kvalit, ki imajo našemu učitelju in učiteljici nedvomno kaj klenega dati za vodilo.

Posamič mu bo vsebina tale: **Dr. E. Benč:** Masarykova pot in zapuščina. — **J. Šolar:** Vzgojiteljska osebnost nadškofa Jegliča. — **Dr. A. Slodnjak:** Dr. Ivan Prijatelj. — **Dr. A. Dolar:** Vzgojitelj Ljudevit Pivko. — **J. Orožen:** Ludovik Černej, sreski šolski nadzornik. — **D. Humek:** Krški spomini na Frana Gabrška. — **Leo Keštenberg (Praga):** Glasbena vzgoja kot enotna celota. — **Dr. D. Cvetko:** Glasba v sistemu vrednot. — **K. Ozvald:** Obrazovalni pomen svetovnega naziranja in ljudske morale. — **Dr. M. Rupel:** Nekaj misli o pouku slovenskega jezika. — **Dr. St. Gogala:** Vzgojni pomen občestev, življenja in zaupanja. — **Dr. V. Brumen:** Vzgojni pomen domače kulture. — **Dr. VI. Schmidt:** Psihotehnika in šolstvo. — **J. Pahor:** Fašistična šola in vzgoja. — **J. Šedivý:** Slovaško šolstvo.

Naslovi nam ne plašijo nobenega in nobene. Zato vzemite, berite in — se borite za načetimi vprašanji! Jedro problemov je glavna reč, ne pa njihova oblika — tako je te dni točno dejal velik državnik.

Mladina je bodočnost. In čas, njiju najzanesljivejši kažipot, nosi velik pa pomemben napis: »Odprite vrata, odprite duri...«
K. O.

izguba na gnojnici znaša torej v občini 252.000 din, to je za 150 % več, kakor znaša državni zemljiški davek. Betoniranega gnojišča si ne more omisliti vsak, gnojnično jamo pa lahko skuplje in zavaruje vsak brez posebnih stroškov.

Sadnega drevja bi lahko imeli trikrat več. Pa še to, kar ga imamo, je do 80 % skrajno zanemarjenega in je še čudež, da sploh rodi. Ne vda jimo se pri tem sentimentalnosti, če bo toliko sadja, kdo ga bo kupoval. Naše sadje bo šlo v denar, samo skrbimo, da ga bomo imeli mnogo in lepega. Sajenje in oskrbovanje sadnega drevja se lahko vrši brez stroškov in v času, ko ni drugega nujnega dela.

V občini je nad 1000 krav, med njimi jih ni 10 %, ki bi bile čiste pasme. Res je, da se 3, 4 litra mleka na dan več ali manj ne pozna. Ampak, če je končni obračun kmetije na koncu leta za 2000 din ugodnejši, pa se že pozna.

Kokoši - jajčarice so gospodinji tajni zaklad, iz katerega črpa v vsaki potrebi. Navidezno je vseeno, če leže kokoš vsak tretji ali četrti dan. Letna diferenca pa je pri enem kljuncu na leto 30 in pri 20 kljunih 600.

Lahko rečemo, da polovica kmetov seka drva sproti in je mogoče videti, da se polena še drži zelena vejica, ko ga vržejo v peč. Ne glede na to, koliko jeze in nevolje povzročijo sveža drva, porabi se jih mnogo več in zopet je tukaj nepotrebna izguba.

Vse to lahko služi kmetijskemu pouku v koncentraciji z računstvom, podajati pa se mora v taki obliki, da otroci nimajo občutka, da hoče učitelj njihove starše kritizirati. Vsak učitelj ima dovolj pedagoškega čuta, da bo našel primerno obliko podajanja, ker bi si sicer lahko nakopal besno sovraštvo staršev.

Princip je, da se naj otrok že v šoli seznanja s številkami, ki so nekako merilo za kmetško gospodarstvo, s pomočjo različnih cenitev in praktičnih računov si jih popolnoma osvoji, da mu bodo v življenju pobuda za primerno avtokritiko.

Proučili smo podrobno tudi socialni položaj občanarjev. Pri tem pa seveda iz umljivih razlogov ni sodelovala deca, ampak učiteljstvo.

Razmere, v katerih žive šolarji, smo grupirali v 5 skupin, in sicer:

Skupina A.: Rodbine z nezadostno prehrano.

Skupina B.: Rodbine z zadostno, pa slabo prehrano.

Skupina C.: Rodbine s primerno prehrano, a slabim gmotnim stanjem.

Skupina Č.: Rodbine kmetškega blagostanja.

Skupina D.: Rodbine z meščanskim načinom življenja.

Na osnovi te grupacije smo v 8 oddelkih pri 359 otrocih izvršili statistični pregled in ugotovili:

Ako bi ugotovitve pri otrocih, da jih spáda 4,7 % v skupino A., 23,9 % v skupino B., 45,9 % v skupino C., 18,3 % v skupino Č. in 7,2 % v skupino D., bi isto razmerje pokazalo, da je v občini 236 prebivalcev z nezadostno prehrano, 1199 prebivalcev s slabo prehrano (predvsem pomanjkanje zabele), 2299 prebivalcev ima sicer dobro prehrano, so pa gmotno šibki, 918 prebivalcev živi v vaškem blagostanju, 360 prebivalcev pa ima meščanski način življenja. Ta račun bo precej točen, le število prebivalcev skupine D. je treba več kot podvojiti, ker je Rogaška Slatina sicer v občini, ni pa v šolskem okolišu.

Iz vsega tega sledi, da imajo gospodarske prilike izreden vpliv na vse šolsko delo in da je vsako prizadevanje za povzdig vasi v gospodarskem oziru indirektno akcija za izboljšanje šolstva v vsakem oziru.

Iz tega pa sledi, da je delo, ki ga vrši učiteljstvo kmetom v prid, naposled tudi v prid učiteljstvu samemu.

bila soba in čumnata, v sobi tudi štedilnik. O kakem pohištvu in šolskih pripravah si niti misliti nisem upal. Pogorelo nam je v šoli vse, novo pohištvo vlačiti v one kraje ni bilo varno, ker nismo vedeli, kaj še vse lahko pride.

Sprva je kazalo, da bo pouk kar pod vaško lipo in to le ob lepem vremenu. Končno smo našli nad nekim hlevom dosti veliko »sobo«, ki je bila pa še natlačena s senom. Ugotovili smo, da bi bil to edini prostor v vasi, ki bi se dal uporabiti za šolo. Pod je bil kar dober, okna v redu in tudi železna peč bi se dala postaviti v kot. Gospodar je obljubil sobo brezplačno v uporabo za pouk, dokler se ne sezida novo šolsko poslopje.

Toda kdo naj izprazni prostor, nabasan s senom, ko ni bilo dobiti delavcev, ne vozov. Ljudje tudi niso imeli nikakega orodja. Edino upanje so bili še šolski otroci.

Prvič smo se zbrali k pouku na travniku. Seveda brez kakih knjig in podobnih ropotij, ki si o njih niti sanjati nismo upali. Prvi dan se je vršil samo pogovor z učenci. Pripovedovali so svoje doživljaje v italijanskem begunstvu prav živo in zanimivo. Mladost je mladost. Nič grenkega in težkega ni bilo razbrati iz njihovih besed. Njim je bil vse to le zanimiv doživljaj.

Drugi dan smo pa začeli s pravo »delovno šolo«. Veliko veselje je zavladalo v zboru otrok, ko sem jim razodel svoj načrt. Povedal sem, da moramo izprazniti najprej prostor nad Fenjem hlevom. V hipu so bili vsi navdušeni za to in nekateri so že tekli proti poslopju. A ukaz je bil drugačen: Prihodnji dan naj prinese vsak s seboj kako pripravo, da ne bomo nosili z rokami in stresali sena po vsej vasi. Vozov tako ni bilo mogoče dobiti.

Pa še nekaj zanimivega: Leta 1840. so hodili v šolo pri Sv. Križu po takratnem običaju le otroci iz bližnje okolice. V teh vaseh je bilo takrat 140 obljudenih hiš, redno šolo je obiskovalo 110 otrok, ponavljalno 38 otrok, nedeljsko pa 31 otrok. S periferije otroci niso hodili v šolo. Tam je bilo takrat 257 hiš z 273 šolospособnimi otroki.

Ker se mi zdi, da se inteligenca vendarle podveduje, sem sestavil tabelo otrok strogega centra in skrajne periferije, torej krajev, kjer so že pred 100 leti hodili otroci redno v šolo, in krajev, kjer se še danes smatra šola za nekaj povsem nepotrebne, in glejte razliko! Res je periferija revnejša, poti slabe, obisk še slabši, vendar je diferenca tako velika, da bi človek nehotel prišel do zaključka, da ima stoletno šolanje prednikov velik vpliv na inteligenco naraščaja.

Problem vasi, kmetije in občine še s tem zdavno ni izčrpan niti iz gospodarske strani. Manjka opis zemlje, geološki sestav, klima, promet, tujski promet, steklarna in premo-govnik, uime in nesreče, dninarji, družina in užitarji. Vse to spada v razpravo, ki bi se pa za eno predavanje preveč raztegnila. Predvsem pa bi še spadalo semkaj občinsko gospodarstvo, ne kritika, ampak načela. Le eno, bolj mimogrede. Naša občina izkazuje v tekočem proračunu izdatke za prosveto in kmetijstvo 47.000 din, za socialno skrbstvo pa 58.000 din, torej za stare grehe 11.000 din več kakor za bodoče upe. Ni to kritika, le opozorilo, kje drugje najdete morda še hujske razmerje.

Pa vrnimo se zopet k šoli.

Na kateri stopnji se naj v smislu teh izvajanj uči in vzgaja. Ako hočemo doseči res trajne uspehe, potem na vseh istih stopnjah, kjer pišemo, čitamo, računamo. Ze v prvem razredu lahko deca ugotavlja cene in uporablja pri računanju snope, polena, krompirje, litre mleka itd. mesto kock, krogljic, črt in pik. To se od razreda do razreda širi, dokler nima otrok pravega pojma o domu in občini.

Morda bi se dalo osporavati, češ da je toliko snovi za dečke že potrebno, za deklice pa balast in ker imamo skoro samo mešane šole, je z ozirom na deklice snov kritični. Tudi to ne! Ponoviti moram, da delamo za bodočo generacijo. Prej ali slej dobe tudi pri nas ženske aktivno in pasivno volilno pravico in hvaležne bodo šoli, ako bodo stopile v javne korporacije s potrebnim pozitivnim znanjem.

Da posnamem glavno:

Konstruktivno delo je le ono, ki družijo ljudi v večje edince za skupno borbo proti zunanjim sovražnikom.

Osnova vsega življenja človeštva je kruh in kruh raste iz zemlje.

Zemlja brez gnojja nima redilnih snovi in je torej gnoj podlaga kmetovanju.

Brez stroškov se lahko pri nas poglobi plast živice, napravijo gnojišča in gnojnične jame, izvrši selekcija domačih živali in semenja, očisti sadno drevje in pomnoži njega število, kuri s suhimi drvami, varujejo gozdovi in nasadijo drevoredi, osobito topoli, izvrši primerna štednja in poslušajo predavanja strokovnjakov.

Ako vsako to izvršeno delo povzdigne blagostanje le za nekaj %, morajo skupaj vendar dvigniti kmetov standard na nivo obrtnika ali nižjega državnega uslužbenca. Čim dosežemo to, dosegli smo dvoje.

Kmeta pritegnemo v celoti v krog kulturnih faktorjev, on sam postane kulturni činitelj.

Drugo in še važnejše pa je, da rešimo kmetško gospodinjstvo in mater prenapornega manualnega dela in jo postavimo v hišo, kjer naj vzgaja deco, skrbi za zdravje svojcev in udobnost doma ter vodi kuhinjo. Priznati moramo, da je danes kmetica s kopo otrok in prezadolženim posestvom v obupu.

(Se nadaljuje.)

Učiteljski pokret

Naša vas in učiteljevo delo v šoli

Referat tov. Miloša Verka, predsednika sreskega učiteljskega društva za Šmarje-Rogatec (Dalje.)

Če že govorimo o kmetškem domu in gospodarstvu, lahko brez vsakega rizika opozarjamo na male napake, ki jih je odpraviti, in male reforme, ki se dajo izvršiti brez vseh posebnih gmotnih sredstev. Če sedanji posestniki tega ne izvršijo, naj nas ne moti. Pripravimo pa mladino, da jih bo izvršila. Mi res teh uspehov ne bomo videli, nič ne de, mi itak delamo za bodoča pokolenja. Mogoče je, da bo domovina čez pol stoletja še bolj rabila kmetški življ.

Naš kmet ima dovolj pohlepa po zemlji. Odpirajmo oči mladini in ji povejmo in dokazimo, da je uspevanje rastlin odvisno od kulture zemlje, ne pa od njene kvadrature. Vsak otrok razume, da za njegov glad ni vseeno, ali dobi kos lepega kruha, ali pa kos krpice z isto osnovno ploskvijo. Naš kmet obdeluje zemljo povprečno 12 cm globoko in

ima 2,50 ha njive 3000 kubičnih metrov živice, pri obdelovanju 35 cm globoko pa bi imela ta njiva 8750 kubičnih metrov živice zemlje. Za človeški pogled je to malenkostno, ne pa za rastlinske koreninice, ki morajo v zemlji iskati svojo hrano in je najti toliko, da je dajo svoji bilki v 4 mesecih dovolj za razvoj od početkov do zrelosti. Vrh tega pa je globoka plast živice najsigurnejše sredstvo za obrambo v suši.

Selekciji semen se pri nas ne poklanja nikaka pažnja. Treba je samo volje in razumevanja, brez stroškov se lahko izvrši.

Pri običajni kmetiji steče pri nas na leto 120 hl gnojnice na cesto ali v mlake in okužuje zrak. Pri enem kmetu pomeni to izgubo letnih 360 din. V naši občini, ki pa se še lahko šteje med naprednejše, imamo menda 35 gnojničnih jam, najmanj 700 jih manjka. Letna

časno vrnejo na svoja službena mesta, ako prebivalstvo za to prosi.

Tak kraj je bilo tudi moje predvojno službeno mesto. Bil je že tretji dan po napovedi vojne z Italijo izpraznjen, prebivalci pa izgnani v notranjost Italije, kjer so izkusili vse grenkosti begunstva.

Cela tri leta večina otrok ni obiskovala v sovražnikovi deželi nikake šole. Starši jih zaradi drugih življenjskih neprilik tudi niso mogli kaj prida doma poučevati.

Bil sem sicer nekoliko v skrbeh, kako bom uredil na novo pouk v popolnoma porušeni kraji in s toliko učenci. Bilo jih je za trirazrednico, a kot je kazalo, bom ostal sam za vse. Šolsko poslopje je ob Cadornovem polomu pri Kobaridu pogorelo. Zažgali so ga umikajoči se Italijani.

Sredi meseca maja 1918. je došla rešitev prošnje. Bil sem oproščen vojaške službe za nedoločen čas, z nalogom, da nastopim učiteljsko mesto v starem kraju. Ravno tiste dni pa so se uprli v Judenburgu vedno pokorni »Janezi«, in jaz se nisem mogel iti v takih razmerah odjavit k svojemu polku.

Tako sem užival kakih 14 dni dopust na svojem domu in delal načrte za bodoče učiteljsko službovanje. Medtem se je upor »Janetzov« končal in jaz sem lahko uredil svoje zadeve.

Meseca junija sem bil popolnoma prost 4 letnega vojaškega življenja in sem lahko odšel pripravljat tla za pouk v čisto izpremenjene razmere.

Takoj po prihodu v službeni kraj sem videl, da stvar ne bo šla tako lahko. Šolske stavbe ni bilo več. Komaj sem zase dobil stanovanje prav za silo v stari kmetški hiši, ki je med redkimi ostala nepoškodovana. Tu je

Moja „delovna“ šola

(Spomini iz prekratne dobe.)

V zadnjem letu svetovne vojne so vsa znamenja kazala, da mora biti kmalu konec te nečloveške morije. Čuli smo, kako so se zdaj tu, zdaj tam kot po dogovorjenem načrtu pojavljali upori med vojaštvom in demonstracije civilnega prebivalstva. Povsodi se je čutila skrajna napetost in vse je pričakovalo usodnih dogodkov in bližajočih se bolj-ših časov.

Po čudnih naključjih in predrznih podvzetjih, ki niso bila poceni, sem se že sredi svetovnega klanja spravil v varno zavetje pisarne pri nekem armadnem poveljstvu, kjer je moral biti človek politično »popolnoma zanesljiv«.

Tako spričevalo mi je izdal gospod okrajni glavar, ki me niti po imenu ni poznal, pač pa po opisu tovariša in prijatelja nadzornika. Tako sem po srečnem naključju vedril v naravnost prijetnih razmerah v Trstu, varen pred fronto, ker je bila naša pisarna že tako šteta k fronti.

Kljub temu ugodju mi je bilo vseeno dobrodošlo povabilo mojih dragih gorjanov, naj se vrnem zopet med nje. Pisali so mi, da napno vse strune in me rešijo vojaške suknje, če sem pri volji, da nadaljujem delo na šoli, ki sem jo zapustil ob mobilizaciji.

Nisem mogel odreči prošnje tem dobrim ljudem, ki so takoj po mojem pritrilnem odgovoru vložili prošnjo na pristojno oblast. Kot so mi sporočili, so jo podpisali vsi gospodarji. Istočasno sem zaprosil za začasno oprostitev tudi sam, ker je izšla medtem narredba da se učitelji, ki so službovali pred vojno v krajih, uničenih po vojni, lahko za-

Splošne vesti

— Učiteljicam in voditeljicam gospodinj-sko nadaljevalnih šol! Ze od 1. 1935. se nismo sestale. Da odbor učiteljic gospod. nad. šol vsaj deloma ustreže splošni želji po delovnem občestvu, se bo vršil dne 24. aprila 1938. v Ljubljani sestanek voditeljic in učiteljic gospodinj-sko nadaljev. šol. Delo se bo vršilo po običajnem dnevnem redu delovnega občestva. — Podrobni program objavimo prihodnjč, kot tudi kraj zborovanja. Tovarišice, pripravljajte predloge že sedaj, da po tolikem presledku znova dokažemo, da je naše delo potrebno in kmetski ženski mladini dobrodošlo. Uredite svoje prilike tako, da bo udeležba vsaki mogoča! — Odbor.

— NE PREZRITE! Kadar kaj naročite v Učiteljski tiskarni ali v njeni knjigarni, odnosno podružnici v Mariboru, izpolnite nastopno, da boste hitro postreženi: napišite naročilo razložno, podpišite ga, navedite točen naslov: (ime, kraj, pošta). Če naročite v imenu urada ali zavoda, pritisnite tudi štampiljko. — Kadar želite kako pojasnilo, ne prilagajte znamk za odgovor, pač pa opremite vsa pisma, naslovljena na Učiteljsko tiskarno in knjigarno s predpisano znamko. Naročajte vedno več skupaj. Pri naročilih pod 15 din ima tiskarna izgubo zaradi poštnine in drugih stroškov. — Uvažujte našo prošnjo v Vašo in našo korist.

— Izseljeniška akademija pod pokroviteljstvom g. bana dr. Natlačena bo v nedeljo, 27. marca, ob 11. uri dopoldne v frančiškanski dvorani v Ljubljani. Pri akademiji sodelujejo godalni orkester drž. učiteljske šole, učence Lichtenhurnovega zavoda, zbor Uršulinske gimnazije, dijaki škofovih zavodov in zbor I. dekl. meščanske šole. Nagovor ima škof g. dr. Rožman. Prostovoljni prispevki so namenjeni »Mladinskemu skladu« izseljenske mladine za njen obisk domovine.

— Opozarjamo, da bo šolsko leto kmalu minilo in bo treba misliti na nakup knjig za Vaše otroke za prihodnje leto. Da boste to breme laže prenesli, si otvorite tekoč račun pri Učiteljski tiskarni. Pišite po navodila ali pa se obrnite na svojega poverjenika. — Poverjeniki naj na vsakem zborovanju tolačijo važnost te ugodnosti, ki jo nudi Učiteljska tiskarna vsem, posebno pa družinskim očetom, ki imajo s šolanjem otrok velike izdatke. — Opozarjamo pa na te ugodnosti vse učiteljice in učitelje, ki si nabavljajo razne knjige. Poslušajte se ugodnosti, ki jih nudi naše gospodarsko podjetje. — Svoji k svojim! — Svoji za svoje!

— Na zborovanjih sreskih učiteljskih društev porabite vsaj nekaj časa za gospodarske zadeve, med katerimi bodi prva: propaganda za Učiteljsko tiskarno.

Izšel je glasbeni priročnik za MATERINSKI DAN

Obseg 36 strani

Cena 20 dinarjev

Dve igrici s petjem. — Velika izbira eno, dvo in troglasnih mladinskih zborov. Naročila sprejema Učiteljski pevski zbor Emil Adamič, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6

Opozarjamo, da glasbenega priročnika ne bomo razpošljali na ogled, temveč samo onim, ki ga bodo naročili.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje. 1. Ali imajo sreski šolski nadzorniki po zakonu pravico sklicevati šolske upravitelje s svojega področja na uradne konference in posvetovanja? — in če imajo to pravico, 2. ali pripadajo za take konference udeležencem potni stroški in dnevnice?

Odgovor: Šolski zakon pozna zgolj sreski učiteljski svet, ki ga tvorijo prav vsi učitelji istega šolskega sreza. Za seje učiteljskega sveta, ki ga sklicuje sreski šolski nadzornik, ne pripadajo učitelju niti dnevnice niti povračilo potnih stroškov.

Konferenc šol. upraviteljev zakon ne pozna. Če jih sreski šol. nadzornik kljub temu, da niso predvidene, skliče, pripadajo udeležencem tako dnevnice kakor potni stroški. Plača jih instanca, ki konferenco sklicuje, če to izplačilo odbije, pa osebno sklicatelj oz. podpisnik uradne odločbe, s katero je konferenca sklicana.

Po našem mnenju pa za sklicevanje konference šol. upraviteljev ni nobene oslombe v zakonu in bi se ne mogle vršiti.

—§ I. R. iz I. Na anonimna vprašanja ne odgovarjamo.

Naša gospodarska organizacija

Občni zbor »SAMOPOMOČI UČITELJSKIH OTROK« se vrši v nedeljo 27. t. m. ob pol 9. uri.

—g Zadrudnikom Učit. samopomoči. V teh dneh ste dobili položnice za nakazilo članskega prispevka po umrlem zadrudniku Radiču Adolfu v Celju. Samski člani nakažejo (s poštnino) 6 din, zakonski pari 12 din. Ker so zneski nizki, jih nakažite takoj! — Položnicam smo priložili računski zaključek za 1. 1937. in vabilo na občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 10. aprila 1938., v Mariboru. IV. dekl. ljud. šola, v Cankarjevi ulici. Vsi zadrudniki ste povabljeni k sodelovanju. Zadrudna uprava se nadeja prav velike udeležbe, saj je občni zbor le enkrat v letu. S seboj prinesite poročila za občni zbor, ki bodo priobčena v »Učit. tovarišu«.

Učiteljska tiskarna

—t Novi zadrudniki se sprejemajo vsak mesec na seji upravnega sveta in nadzorstva. Prijavite se čimprej svojemu sreskemu po-

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

MANUFATURA NOVAK

LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

→ Pri nunski cerkvi ←

načelnik. V stari šoli so se zbrali. Na eni strani davkoplačevalci, kmetje in obrtniki, na drugi pa g. župnik in gospod učitelj. — Velikanska večina kmetov je glasovala proti g. župniku za popravilo šole. Za župnikov predlog je na začudenje vseh kmetov glasoval tudi g. učitelj. — Kmetje so plebiscit dobro prestali. — (»Kmetški list« 16. marca.)

—l O ukrepih rumunskega prosvetnega ministrstva proti kajenju učiteljic in profesorice v šoli, piše »Jutro« od 23. marca.

šolske knjige in »raznovrstne« »Abecednike«. Najbolj se je izkazala šola na Blanci, ki je poslala velik zaboj knjig. Hitro smo jih pregledali in uredili. Našli smo med njimi kakih 30 enovrstnih »Abecednikov«. Prišli so nam zelo prav. Saj v vsej deželi ni bilo mogoče dobiti teh knjig, niti v trgovinah, niti po šolah. Med temi darovanimi »Abecedniki« je bilo seveda tudi precej takih, ki so jim manjkali posamezni listi. Te smo kmalu dopolnili. Starejši učenci so prerasli in pretiskali manjkajoče liste ter jih nalepili v nepopolne knjige. Pri tem delu smo prišli na misel, da bi ne bilo napačno, če bi prerasli in pretiskali kar cele »Abecednike« za one učence, ki jih še niso imeli. Kajti večina otrok je le še bila brez potrebne knjige. Med starejšimi šolarji so se oglasili takoj risarji, prepisovalci in »tiskarje«, ki bi na ta način pomagali mlajšim do potrebnih knjig.

Papirja smo imeli dovolj. Polne skrinje so ga imeli nekateri pod strehami. Bil je najraznovrstnejši, od najboljših vrst do navadnega konceptnega. Živila, obleko in drugo so ljudje takoj poskrili. Le za papir se do takrat ni nihče zmenil. Ko sem šolarjem pojasnil vrednost papirja, so si ga vsi takoj nabavili za vse slučajne. Tudi v našem poslopu ga je bilo velik zaboj in prenesli smo ga z zabojem vred v šolo.

Vojaške oblasti so za enkrat pobirale samo municijo, obleko in druge večje vrednosti — za papir se še niso zmenile in najbrže tudi vedele niso zanj. Šele pozneje došle italijanske okupacijske čete so začele pobirati tudi papir. Takrat smo ga poskrili na varnejša mesta, na vidnih krajih pa pustili le manjše količine. Milostno so nam prepuščali Italijani po nekaj leg, mi smo se pa pritoževali, češ da bomo imeli premalo. Šoli so po »do-

verjeniku, ali pa naravnost Učiteljski tiskarni. Vsak zaveden učitelj, vsaka zavedna učiteljica naj bo zadrudnik in odjemalec. Drugi izkaz zadrudnikov po srezih bo zopet pokazal lep napredek. Stanovska zavest raste,

broti« pustili ves papir, kolikor so ga seveda oni videli. Dobršen del smo ga namreč pravočasno poskrili po raznih kotih.

Iz papirja smo zvezali debele zvezke in jim dali primeren ovitek. To naj bi bili novi »Abecedniki«. Prerisanje in prepisovanje je šlo s polno paro. Tiskarji in lepopski so se prav potrudili, da je bilo delo kar v redu. Imeli so pa tudi mnogo veselja pri tem. Nekaterim se je izvrstno posrečilo. Berila v dodatku se niso tiskala, ker bi bilo to preveč zamudno. Pač smo pa natančno opisali, kako smo delali »Abecednike«, dodali še nekaj narodnih pesmi za petje, pesmi za šolarsko mašo in več krajevnih pravljic in pripovedk, ki so jih otroci sami nabrali in jih je pozneje po večini priobčil tudi mladinski list »Novi rod«, izhajajoč v Trstu.

Tudi zvezke smo delali sami in jih načrtali z ravnili. Manjkalo pa nam je še vedno raznih stvari. Tako na primer šolske table. Izvedeli smo, da imajo v trški šoli eno pod streho, ki bi bila za nas še dobra. Dva učenca sta šla ponjo, mizar pa je naredil primerno stojalo. Tudi krede ni bilo mogoče dobiti nikjer po trgovinah. Prinesli so jo pa otroci s hriba Polovnika, kamor so hodili ljudje že pred vojno ponjo za domače potrebe. Bila je sicer bolj trda in namešana s kamenjem, a za silo se je vendar pisalo z njo.

Po dolgotrajnih pripravah smo končno le pričeli s pravim poukom. Starši so pridno pomagali začetnikom, da so premagali prve težkoče.

Pisali smo dolgo časa samo s svinčniki. Te smo še iztaknili kje, a tintnikov in tinte ni bilo mogoče dobiti v bližini. Šele čez čas nam je tintnike prinesel nekdo iz Trsta, tinto smo pa skuhalo sami iz jagod tintovne, to je

boljša bodočnost se nam obeta. Vse kaže, da bo imela Učiteljska tiskarna na koncu leta najmanj 1000 zadrudnikov in zadrudnic. Vplacavanje zadrudnih deležev na obroke omogoči vsakemu pristop. Ne odlašajte — svoji k svojim!

—t Nove tiskovine potrebujejo krajevni šolski odbori pri predložitvi letnih obračunov za leto 1937./38.

A. obračun šolske občine, A. blagajniški dnevnik s proračunsko razvidnico, ki jih ima v zalogi Učiteljska tiskarna.

—t Bajželj: Vesele ure I. in II. del. Te dni prejmete naročilnice. Izpolnite jih takoj in vrnite, da bo drugi del te važne knjige čimprej izšel.

—t Že sedaj naročite dr. Kozinovo knjizico: »Sprejemni izpit«, da se Vaši otroci temeljito pripravijo za sprejemni izpit za srednjo šolo. Franovičev - Gavazzijev: Stenski zemljevid kraljevine Jugoslavije, fizičen, razdeljen na banovine, velikost 128/152 cm, na platnu in s palicami stane v knjigarni Učiteljske tiskarne 320 din.

Mladinska mafica

—mm Izšel je 2. zvezek Cicibanove knjiznice »Ciciban čita« s sledečo vsebino: Dedek, igraj se z nami. Deček in čopka. Debelja repa. Kdo ugane? Kdo je kriv? Mamici za god. Zvonček in Majdica. Moj kužek. Pomlad. Kuhinja se ježi. Cvetna nedelja. Velika noč. Moj bratec. Metkino pismo. Siničke. Svarilni napis. Trepetlika. — Med sotrudniki so Černejeva, Ribičič, Ločniškar, Skulj, Debenak in Mitija. Knjizica je bogato ilustrirana s primitivnimi risbami in je tiskana z najrazličnejšimi tipi črk. Knjizica ima samo originalno besedilo, ki je sistematično urejeno in bo močno koristila otrokom prvih razredov. Stane le din 1.50.

—mm Sedma številka »Našega roda«, katere vsebino smo prinesli že v zadnji številki »Učiteljskega tovariša«, je dotiskana in se bo začela razpošiljati prve dni prihodnjega tedna. Številka je vsebinsko in ilustrativno pestra in zanimiva.

—mm Opozarjamo učiteljstvo, da izgubijo naročniki »Našega roda«, ki niso naročili vseh števil list, pravico do knjig.

—mm Letošnje redne publikacije: 1. Venceslav Winkler: Hribčev Gregec, z ilustracijami Maksima Sedeja.

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanji odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

Dobil sem večkega samouka v mizarstvu, ker pravega mizarja takrat ni bilo v vasi, in pogodila sva se, da mi napravi toliko in toliko klopi, mizo, kak stol in omaro iz desk te barake. Za plačilo pa bi dobil del neporabljenega lesa, zlasti tramovje.

Pod njegovim večšim vodstvom smo razdirali barako in zopet so bili otroci oni, ki so opraviili levji del. Starejši so odtrgavali deske, drugi pulili žebelj, ali znašli les na odkazano mesto v vasi. Kmalu je bila baraka razdrta in mizar se je pridno lotil dela.

Klopi so bile kar v redu narejene. Saj sva vzela mero in sistem v bližnji šoli, ki je ostala nepoškodovana. Bile so sicer nepobarvane, ker na kaj takega ni bilo v onih razmerah niti misliti. Imele so celo dolbine za tintnike, le o tintnikih si še nisem upal sanjati.

Kar slovesen trenutek je bil, ko smo postavljali klopi v šolo. S kakšnim veseljem so jih nosili otroci po stopnicah v našo novo šolsko sobo. Vsak si je pri tej priliki že kar izbral prostor, kje bo sedel. Klopi so bile sicer nepobarvane, a sicer dobro narejene. Imele so prostora za štiri do pet sedežev. V sobo sta šli dve vrsti in še je bilo po sredi prostora za ozko ulico. Tudi miza je bila čisto v redu. Imela je celo miznico — seveda brez ključavnice, saj takih stvari ni bilo mogoče dobiti v tamkajšnji okolici.

Pravo delo pa se je začelo šele zdaj. Otrok je bilo okrog 160, med temi kakih 120 takih, ki še niso bili nikoli v šoli. O knjigah in zvezkih ni bilo ne duha ne sluha. Tudi kupiti bi jih ne mogli ti revčki, ker njih starši niti za sol niso imeli.

V tistih časih je bila zavest tovarišstva še živa. Na obupno prošnjo v našem stanovskem listu sem dobil od mnogih strani stare

grma, ki ga je bilo polno za vasjo. Imeli smo je dovolj za šolo in za domačo rabo. Bila je sicer malo bolj blede, a za naše razmere kar dobra.

Počasi smo si nabavljali še druge šolske potrebščine. Otroci so prinašali v šolo najrazličnejše zemljevide, ki so jih našli po vojaških barakah. Narisali smo sami večje zemljevide občine, okraja in dežele, pozneje še delov sveta. Kajti o denarju za učila tedaj ni bilo govora. Pa tudi poštni promet je bil v tamkajšnjih krajih tako negotov in neurejen, da se ni splačalo tvegati denarja ali blaga. Iz raznih italijanskih knjig, ki so se našle povsodi po hišah, smo izrezovali slike, primerne za nazorni pouk, zlasti živali, in jih nalepljali po skupinah na trši ovojni papir. V podstrežjih neporušenih hiš je ostala še marsikaka knjiga iz predvojnih časov. Te so otroci prinašali v šolo in ustanovili smo knjižnico za šolarje in za odrasle. Vsako nedeljo po maši smo knjige delili med ljudi, ki so jih zelo radi brali, saj drugega čtiva ni bilo mogoče dobiti. Meje so bile tisti čas hermetično zaprte in časopise z jugoslovanske strani strogo prepovedano. Vendar so se našli predrzni in premeteni mladeniči, ki so skrivno prelezli med žičnimi ovirami mejo ter nam prinesli iz Ljubljane najprej knjig.

Takratne italijanske okupacijske oblasti so se zelo čudile, da znajo pri nas vsi ljudje brati. Čudile so se posebno malim šolarjem, ki so tja proti veliki noči že prebirali lepake po vogalih hiš. S temi so bili naši novi gospodarji zelo radodarni in so jih kar naprej nalepljali. Menda je to v Italiji navada. Tam ni bil časopis zdaleka tako razširjen kot pri nas.

(Dalje prihodnjč.)

2. Slikanica »Grajski vrabec« z besedilom Davorina Ravljena in ilustracijami Hinka Smrekarja.

3. Oskar Hudales; Zgodbe o bombažu, z ilustracijami Frana Miheliča.

Vse tri knjige so izredno zanimive in bodo prinesle našim naročnikom veliko veselja. — Kljub temu, da se je papir znatno podražil, bomo izdali slikanico za najmlajše na boljšem močnejšem papirju, ne da bi bilo treba naročnikom zato kaj doplačati.

—mm Posamezne številke starih letnikov »Našega roda« dajemo še vedno šolam po 20 par. Opozorjamo posebno revnejše šole na to izredno priliko.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC bo zborovalo dne 2. aprila 1938. ob 9. uri v ljudski šoli v Slovenj Gradcu. — Poleg običajnih točk bo praktični učni nastop sres. šol. nadzornika g. Arriglerja Antona. — Udeležba obvezna. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LENDAVA bo zborovalo 9. aprila 1938. v narodni šoli v Lendavi. Začetek ob pol 10. uri. Dnevni red bo sledeči: 1. Poročilo odbornikov. 2. Dopisi in predlogi. 3. Gospodarsko predavanje sreskega kmetijskega referenta ing. Peternela in tovariša Pupisa iz Nedelice. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi! Vsi tovariši pripravnik, ki so bili v jeseni nastavljeni in se še niso udeležili nobenega zborovanja, so srčno vabljeni. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v četrtek 31. marca ob pol 9. uri v telovadnici šole na Grabnu. Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu tudi referati: O našem gmotnem položaju. — O Vranc Dolganovem učnem načrtu in Učiteljskem pokretu v Ljubljani. — Članstvo vabimo k polnoštevilnemu obisku tega zborovanja. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo dne 12. februarja v znamenju stanovskih gospodarskih in socialnih ustanov, o katerih je po situacijskem poročilu iz črpnega referiral predsednik Zupančič, ki je poudaril, da je idejna poglobitev v organizaciji že nad 10 let, dočim se gospodarski posveča vse premalo pažnje. O uspehih pa bomo mogli govoriti, če bomo v bodoče obrnili vso pozornost na to stran našega dela in se čim tesneje oklenili naših gospodarskih ustanov.

Kaj vse imamo? — Devet zadrug, ki se dele na:

1. **Gospodarske:** Učit. tiskarna, Hran. in pos. učit. konvikta v Ljubljani, Gospodarska in kreditna zadruga v Celju.

2. **Socialne:** Učit. Samopomoč, Samopomoč učit. otrok, Dom v Roč. Slatini, Dom učitelje v Ljubljani in bodoči učit. zdravil. dom ob morju.

3. **Ostali:** Učit. doma v Ljubljani in Mariboru, ki se samo gospodarsko udeležujejo za namenom, da pridobita sredstev za svoje socialne cilje.

Iz obširnega referata je članstvo spoznalo namen in koristi učit. gospod. ustanov, tako Učit. Samopomoči, Samopomoči učit. otrok, Učit. zdraviliškega doma v Rogaški Slatini, Doma učitelje v Ljubljani, Učit. doma v Ljubljani in Mariboru, Učit. tiskarne.

Lepšo bodočnost nam in našemu stanu bodo pripravile le gospod. ustanove, ki pa morajo imeti vsaj večino učiteljsva včlanjenega. Kdor je zaveden učitelj, ki zna ceniti svoj stan in braniti svoj ugled in svobodo, bo pristopil v vrsto zadrugnikov - sodelavcev za gospodarsko in hkratu stanovsko neodvisnost.

Vsako društvo naj čimprej po našem vzgledu priredi gospodarski dan!

Na to je predaval A. Debenak o češkem pesniku Petru Bezručju, katerega pesmi je s čustvenim zanosom recital F. Vičar.

Drago Zupančič, preds. And. Debenak, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je zborovalo 5. marca 1938. v Murški Soboti. Navzočih je bilo le 76, t. j. 71 %. — Vzrok, ker učiteljsvo še ni prejelo svojih mesečnih prejemkov.

V uvodnih besedah se je tovariš predsednik spomnil 60 letnice rojstva našega največjega slovenskega mladinskega pesnika g. Otona Zupančiča, ki mu kliče učiteljsvo še na mnoga leta.

Tovariš Antauer je nadaljeval svoje predavanje o razvoju računstva. Za svoja stvarna izvajanja je žel predavatelj vsestransko odobravanje.

Sledilo je predavanje tov. Fr. Gumilarja »Kulturna slika prekmurske vasi«. Uvodoma je predavatelj podal kratko zgodovinsko sliko Panonskih Slovencev. Nato je stvarno in nazorno prikazal vse činitelje, ki odločajo v vaškem življenju ter podal značaj Prekmurca. Globoko zasnovano predavanje, posebno o značaju, je pokazalo, da se je tov. Gumilar z vso ljubeznijo in z vsem razumevanjem

Šolski radio

—r XXVI. Torek, 29. marca. Kako nastane pravljica; g. Ljudevit Mrzel. Od 11.30 dalje prenos odkritja spominske plošče donu Juraju Bianchiniju iz Splita. Naslednji dan, dne 30. t. m., se bo ob 11.30 prenašala reportaža spuščanja v morje prve doma izdelane bojne ladje.

Petek 1. aprila: »Veliki dogodek«. Slušna igra v treh slikah. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti. Vodi g. Silvo Mehora. — II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 27. marca, ob 17. uri predaval g. Anton Flego: Delo in stroški pri vzdrževanju vinograda.

poglobil v problem prekmurske vasi in prekmurskega človeka. Vsi prisotni so predavanju z zanimanjem sledili ter nagradili predavatelja z zasluženim aplavzom.

V razgovoru se je določilo, da bo odbor do prihodnjega zborovanja sestavil smernice, po katerih naj bi se začelo s študijem naše vasi in vaškega človeka.

Tov. predsednik prečita važne dopise in apelira na članstvo, da anketne pole izpolni z vso vestnostjo.

Pri slučajnostih se je sklenilo, da se prenese društvena knjižnica iz Kroga v Murško Sobotu, za knjižničarja je bil izvoljen tovariš Pajtlar.

Prihodnje zborovanje bo 9. aprila 1938. v Murški Soboti.

Evgen J. Antauer, Kramberger Jožko, predsednik, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 5. marca 1938. v Krškem. Navzočih je bilo 51 članov, t. j. 43 %.

Tov. predsednik pozdravi vse navzoče. Spominja se 60 letnice rojstva Otona Zupančiča in nam v glavnih potezah oriše njegov lik.

Tov. predsednik je podal situacijsko poročilo. Omenjal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Tov. tajnica pa je prečitala zadnji zapisnik in došle dopise.

G. prof. Šilih je v prekrasnem predavanju obdelal »aktualna pedagoška vprašanja naše dobe«. — Povedel nas je v razvoj pedagoškega mišljenja od Herbartha, preko povelje dobe do današnje. Poudarjal je, da smo danes v območju socialne pedagogike (socialni humanizem), ki stremi za tem, da bi bilo središče skupnost, odvisnost poedinca od celote, ker le na ta način pridemo do boljšega življenjskega standarda. Poudarjal je tudi potrebo poenotenja načela vzgojeslovja sedanje dobe.

S svojim globoko zamišljenim predavanjem je dal predavatelj prisotnim članom pobudo k razmišljanju problemov, brez katerih vzgojitelj ne more uspešno delati.

Tov. predsednik se predavatelju toplo zahvaljuje za to prepotrebno pedagoško injekcijo in ga naprosi, da bi še večkrat prišel v našo sredo.

Pri slučajnostih je bil sprejet sklep, da plača vsak član 1 din za spomenik Krste Aleksiča, in sicer pošlje poverjenik ta prispevek blagajniku obenem s članarino.

Tov. Herbst je podal poročilo o kostanjeviški delovni edinci za proučevanje vasi.

Določi se dan zborovanja delovnih edinic: Krško, Kostanjevica in Mokronog, in sicer prvo soboto v mesecu aprilu.

Sledilo je poročilo nadzornega odbora.

Tov. predsednik vabi ponovno k pristopu k Učit. tiskarni. Vabi tudi, da članstvo propagira razširjanje »Roditeljskega lista«.

Prihodnje zborovanje bo prvo soboto meseca maja v Mokronogu.

Ivan Hrvat, preds. Uršič Zora, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG je zborovalo 12. marca t. l. v Krčevini. Navzočih 78, t. j. 92 %. Tov. predsednik se je ob otvoritvi spomnil preminulega tov. Mešička. Po objavi dopisov in situacijskega poročila je članstvo sklenilo:

a) Društvo pristopi z enim deležem k Učiteljski tiskarni.

b) Društvo sprejme, razmnoži in razpošlje članom anketno polo šoštanjkega društva za ugotovitev eksistenčnega minimuma in mnenj za dvig dela v zborovanjih.

c) Izpolniti predsednikovo statistiko obmejnih odtujenih posestev.

č) Sekcijo naprositi, da posreduje, da se na vseh naših učiteljskih poučuje kmetijstvo in gospodinjstvo po strokovnjakih-praktikih.

d) Sekcijo naprositi, da povabi vsa društva, naj izrazijo svoje želje in mnenja, v koliko bi naj SSM, Mladinska matica in »Naš rod« v sedanjem pomanjkanju realistično poučnih šolskih knjig priskočili na pomoč s pedagoškimi in realističnimi priročniki in članki, in sicer SSM in MM za učiteljsvo, »Naš rod« pa za deco.

Tovariš blagajnik Košutnik je poročal o nekoliko zbolšanem blagajniškem stanju, za nadzorni odbor pa tov. Hribernik o pregledu blagajne, ki je v redu. Tov. Lavrič je referiral izčrpno o možnostih socialnega delovanja učiteljsva.

Tov. predsednik in tov. Lavrič sta pozdravila okoli 11. ure došlega ban. šol. nadzornika g. M. Jegliča, ki je predaval v metodični računskega pouka, in sicer o važnosti, izbiri in reševanju uporabnih nalog. Člani so z budnostjo in interesom sledili njegovim izvajanjem ter nato razvili živahen razgovor,

katerega so posegli tov. Horvat, Babnik, Vauda i. dr., ter z glasnim odobravanjem izrazili zahvalnost g. predavatelju, ker je posegel s predavanjem v živo, vsakogar tangirajoče praktično šolsko delo. Na prošnjo tov. predsednika glede potreb obmejnega šolstva, je zagotovil, da bodo z razpisi trajno zasedena vsa prazna mesta na obmejnih šolah in

da bo dal prvenstvo šolskemu delu učiteljsva. Pri predavanju so bili navzoči tudi sreski šolski nadzorniki tov. Bobič, Cepuder in Alt. — Prihodnje zborovanje se bo vršilo 7. maja t. l. v Murški Soboti, skupno z 9 sosednjimi društvi z istočasno manifestacijo 20-letnice našega osvobojenja in zedinjenja!

Mirko Vauda, preds. Janko Šajnar, taj.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

Nova češka pravila za zrelostne izpite na srednjih šolah

Letos pridejo pred zrelostne izpitne komisije prvič dijaki osmih razredov reformiranih čeških srednjih šol. Zato je ministrstvo šolstva izdalo nova pravila, ki so v celoti prav zanimiva. Nas, učitelje, zanimajo v prvi vrsti določila za izpit izrednih učencev. Tu našteva ugodnosti za dijake učiteljskih, ki hočejo položiti radi vstopa na univerzo tudi zrelostni izpit na srednjih šolah, da morejo potem obiskavati visoke šole kot vsak drug redni slušatelj. Eksternistom z učiteljsko maturo ni potrebno polagati predhodnih izpitov iz zgodovine, risanja, odnosno iz učnega jezika, domoznanstva, prirodropisa in fizike. Izpit je

omejen le na noetiko, etiko, estetiko, sociologijo in zgodovino filozofije.

Učitelji, ki so položili izpit usposobljenosti za meščanske šole, so oproščeni predhodnega in ustnega izpita iz predmetov svoje skupine, če so položili ta izpit po predpisih iz l. 1935., kar velja tudi za analitično geometrijo in opisno geometrijo. Gotove ugodnosti imajo tudi pri izpitu iz uvoda v filozofijo.

Te ugodnosti so podelili učiteljem radi prehoda do drugih ved na visoki šoli, ki so jim bile doslej enostavno zaprte.

Kdaj bomo posneli?

-ov-

Novosti na knjižnem trgu

—k Marija Jezernik: Beli bratec. — Jezernikovo naša mladina že dobro pozna. Ona ljubi naravo in pravljico. Dramatični moment ji je bolj tuj, prizori niso vselej dovolj plastični. Njene stvari vplivajo včasih bolj kot pestro izumetničena lepa dekoracija, vendarle niso brez lirike in gotovega čara poezije, ki je posebno deklamirano tako pri srcu. — V »Belem bratcu« nas pelje pisateljica v kraljestvo gozda. S spretno fabulo o belem kosu nam krajša pot. Odkriva nam skrivnosti živalskega in rastlinskega življenja. Posebno živo nam prikazuje pisano množico naših gozdnih ptic, veselo pomladno pirovanje in vso poezijo gozda pa tudi stotere gozdne nevarnosti, glad in mraz ter neizprosni boj za obstanek. — Pravljica je prepletena z živahnimi, veselimimi verzji, ki ritmično lepo karakterizirajo petje posameznih ptic, ter dajejo vsemu delu posebno barvitost. — Otroci bodo radi segali po tej knjigi, tembolj, ker jo je Belomodra knjižnica izdala v prav okusni opremi. — Smrekarjeve ilustracije so izredno posrečene, tokrat sicer brez sarkazma in satire, zato pa polne šegavosti, nežnosti in lirike.

—k Henrik Sienkiewicz: Pan Volodijevski. »Srpska književna zadruga« v Beogradu je izdala ta znani roman v prevodu Vojislava Popovića. Knjiga obsega nad 600 strani. Cena trdo vezani knjigi 60 din.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

DENARNICA:

7 vrst kovancev = 38 komadov novcev = 322 din v škatlici za 4 din. Založništvo »Fromove računalke«, p. Pesnica.

Zahtevajte povsod

HARDTMUTH-ove svinčnike,

peresa in radirke

Sedaj domač proizvod!

**TOVARNA KOH-I-NOOR SVINČNIKOV
L. & C. HARDTMUTH
V ZAGREBU**